Glas zaveznikov

Leto I - Št. 133

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 2 liri

TRST, četrtek 22. novembra 1945

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni oglasi L. 12. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 12. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

Pod De Gaullovim predsedstvom

Rešitev francoske vladne krize

Prva ustavna vlada - Novi ministrski predsednik prevzel tudi ministrstvo za narodno obrambo - V vladi je pet komunistov Bidault obdržal zunanje ministrstvo - Notranji minister socialist

Pariz, 22. novembra

Francoska vladna kriza je bila včeraj rešena. Popoldne so objavili novo vlado, ki jo je sestavil De Gaulle, ki je prevzel predsedstvo, poleg tega pa tudi ministrstvo za narodno obrambo.

Posvetovanja za sestavo nove vlade so se vrstila dan in noč. Predvčerajšnjim popoldne sta imeli posvetovanja komunistična in socialistična stranka. Ob zaključku komunističnih razgovorov je tajnik Duclos izjavil novinarjem, da ne bo ničesar povedal, bil pa je zadovoljen in se je smejal. Izjavo so odklonili tudi socialisti.

Ugodno izjavo je podal dan pred sestavo vlade tudi eden izmed treh komunističnih voditeljev, ki se je razgovarjal z De Gaullom, Florimond Bonté. Na vprašanje, če je De Gaulle morda popustil v pogledu treh ministrstev, katerih dvoje so zahtevali komunisti, je Bonté izjavil, da bi bilo to vprašanje po njegovem mnenju še nekoliko prezgodnje, vsekakor pa je priznal, da bi bila ustanovitev obrambnega ministrstva namesto vojnega, letalskega in mornariškega izhod k zaželeni rešitvi.

De Gaullu, ki je v novi vladi prevzel ministrstvo za narodno obrambo, bosta pomagala vojni minister Edouard Michelot, ki pripada ljudskemu republikanskemu gibanju in minister za oborčevanje Charles Tillon, ki pripada komunistični stranki. Ostali novi ministri francoske vlade so: pravosodni, Henry Teigen (ljudsko republikansko gibanje); notranji, Adrian Tixier (socialist); zunanji, George Bidault (ljudsko republikansko gibanje); narodno gospodarstvo, François Biloux (komunist); finance, René Fleyen (socialistični republikanec); industrija, Marcel Paul (komunist); poljedelstvo in prehrana, Prime Frigent (socialist); javna dela in prevoz, Jules Moch (socialist). V novi vladi so tudi štirje ministri brez listnice: Vincent Auriol (socialist); Françisque Gay (ljudsko republikansko gibanje); Maurice Thorez (komunist) in Louis Jacquinot (konservativec). V novi vladi je pet komunistov.

Nadalnji novi De Gaullovi ministri so: delo, Ambroise Croizat (komunist); prosveta, Paul Giacobi (radikalni socialist); kolonije, Jacques Soustelle (republikanski socialist; bivši minister za informacije v De Gaullovi vladi; pošta, telefon in brzojav, Eugène Thomas (socialist); populacija (novo ministrstvo), Robert Prigent (ljudsko republikansko); obnova, Raoul Dautry (nestrankar); informacije, André Mallaux (neodvisen).

Nova vlada se bo predstavila ustavodajni skupščini prvič v petek ob 11. uri.

Nova De Gaullova vlada je po letu 1940 prva vlada, ki je osnovana na ustavni podlagi. V njej so v enaki meri zastopane vse tri glavne francoske stranke. Če ne bodo nastopile nove težave, ba ta vlada vodila narod v bodočih sedmih mesecih, predložila preračun in se lotila nove socialne zakonodaje, kjer bodo predvsem važni nacionalizacijski ukrepi.

Medtem bo ustavodajna skupščina ali eden izmed njenih odborov pripravil načrt ustave, ki bo pripravljen najkesneje do prihodnjega junija.

Francoska vladna kriza je s tem rešena. V veliki meri je k stvari prispeval socialist Leon Blum. O komunističnih zahtevah in spočetka nepopustljivega stališča De Gaulla je treba omeniti, da predstavlja sedanja rešitev kompromis. Popustili so tako komunisti kakor tudi De Gaulle.

Ameriški zunanji minister Byrnes je včeraj izjavil na tiskovni konferenci, da so Združene države povabile Francijo k sodelovanju s tremi zasedbenimi velesilami pri vzpostavitvi centralizirane in sedinjene uprave v Nemčiji.

Spomin vojnim žrtvam

Svečan pogreb dveh ameriških vojakov, ki sta kot prva stopila v francosko mesto Coulommiers. Padla sta v boju z nemškimi oddelki, ki so branili mesto. Po osvoboditvi mesta so jih svečano pokopali ob častni straži oddelkov francoskih rodoljubov.

Neredi v severni Perziji

Iranski poziv podpisnikom teheranskega sporazuma, naj se ne vmešavajo v notranje zadeve države - Perzijski poslaniki poročajo

New York, 22. novembra

Kot poroča ankarska radijska postaja, je iranski ministrski predsednik poslal podpisnikom teheranskega sporazuma poziv, naj se ne vmešavajo v notranja vprašanja države. Ministrski predsednik je izjavil v iranskem parlamentu, da je vlada že napravila potrebne korake za ukinitev sedanjih neredov v pokrajini Aserbejdžan, dodal pa je, da bodo odredbe izvršili samo s privoljenjem parlamenta. V pozivu se je predsednik vlade obrnil posebno na tiste podpisnike, ki še nadalje združujejo v Iranu zasedbene sile in jih povabil, naj se ne vmešavajo v notranje zadeve države in ne ovirajo lastnih sil pri pomirjevalnem delu.

Iranski poslanik v Združenih državah Husain Ala je na tiskovni konferenci podal uradni pregled note, ki jo je njegova vlada preteklo soboto izročila sovjetskemu poslaništvu v Teheranu.

V tej noti zahteva perzijska vlada, da Sovjeti dovolijo poslati perzijske vojaške edinice in policijske sile v severnozahodno pokrajino Perzije, da zatrejo nerede in vzpostavijo red.

Pred tiskovno konferenco je iranski poslanik Ala izjavil sledeče: «Trdno upamo, da bodo Združene države s svojim velikim vplivom storile pri moskovski vladi vse, da bo spoštovala perzijske pravice in zahteve».

Perzijski veleposlanik Seyed Hashan se je sestal z angleškim zunanjim ministrom Bevinom, in mu poročal o zadnjih novicah o položaju v Iranu.

Veleposlanik je izjavil nekemu dopisniku agencije «Reuter», da upa, da bodo Sovjeti nadzorovali delavnost svojih predstavnikov in oboroženih sil, da preprečijo vmešavanja v ukrepe, ki so jih perzijske oblasti izdale za vzpostavitev reda. Poročajo, da se je iranski ministrski predsednik Ibrahim Hakimi odločil poslati zaradi upora, ki je izbruhnil v Aserbejdžanu, severni pokrajini Perzije, ki je pod upravo sovjetskih sil, v Moskvo posebno misijo. Misijo bo vodil bivši predsednik vlade Ghavan Haslanh.

Po zadnjih poročilih perzijskega tiska so prispeli v sovjetski glavni stan v Kazvinu odposlanci perzijskega glavnega stana na razgovore s sovjetskim poveljnikom o vprašanju vkorakanja perzijskih sil v pokrajino.

Dolga vrsta vozil, polnih perzijskih sil in orožništva, pričakuje na križišču ceste, ki vodi iz Shafiraba v Kazvin sovjetskega dovoljenja za napredovanje proti severu ali odredbo perzijskih oblasti za vrnitev v Teheran.

Ameriški zunanji minister Byrnes je izjavil, da so pretrgane zveze med ameriškimi predstavniki v severni Perziji in med prestolnico. Dokler ne bodo na razpolago točna poročila o položaju, Združene države ne bodo sprejele nobenega odločilnega sklepa. Zunanji minister je potrdil, da so Združene države sopodpisnik Teheranskega sporazuma, ki obvezuje Združene države, Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo k zaščiti suverenosti in nedotakljivosti Perzije.

ZAPISKI

NEMČIJA

Zavezniki so po zlomu Hitlerjeve Nemčije razdelili njeno ozemlje v štiri zasedbena področja, za katero je vsaka zmagovalka uredila lastno zasedbeno upravo, ki upravlja zasedeno ozemlje, kakor najdè za primerno. V Berlinu sicer deluje skupna Nadzorstvena komisija za Nemčijo, katera pa mora po sklepih Potsdamske konference sklepati soglasno, če hoče, da so sklepi obvezni za vsa štiri upravna področja. Ker zaradi osnovnih razlik v gledanju na nalogo zasedbene uprave ne pride nikoli do soglasja, je Nemčija razpadla prav za prav na več držav.

Mogli bi reči, da so štiri Nemčije, toda upajo, da bodo spomladi lahko rekli, da sta samo še dve, četudi bi bila mnogo boljša rešitev vsega vprašanja, če bi bila samo ena Nemčija pod upravo skupne Nadzorne komisije, katero bi sestavljali predstavniki vseh štirih zasedbenih sil. Stvarnost pa je dejansko takšnemu stanju zelo nasprotna, posebno v poslednjem času, ko je postala sovjetska brezobzirnost še ostrejša kot posledica neuspeha londonske konference. Zaradi tega vlada med vodilnimi uradniki vojaške uprave nekakšna zmeda, ker zaenkrat še ne vedo, kakšnih smernic naj se držijo pri upravljanju Nemčije, nekaj prav podobnega mora biti tudi v sovjetskem delu Nemčije.

Popolnoma drugačen bi bil položaj v Nemčiji, če bi v nekem določenem trenotku Hitler in njegova banda dvignili roke in zaprosili za brezpogojno predajo. Mogli bi tedaj razpravljati z nemško vlado, ki bi bila še sposobna pogajati, se zaključiti predajo in uvesti primerno obliko uprave pod zavezniškim nadzorstvom. Mogoče bi bilo možno še zdaj ustvariti nekaj podobnega, toda pri tem bi morali tvegati, da ustvarijo dve skupini držav v Evropi, ki bi se potegovali za naklonjenost Nemčije v medsebojnih sporih.

V resnici, kaj vemo o tem, kar se dogaja v sovjetskem zasedbenem področju? Celo angleškim in ameriškim častnikom, ki bi morali iti v sovjetsko zasedbeno področje, da bi tam poizvedovali za izgubljenimi osebami, so odklonili dovoljenje za vstop v to področje! Promet med obemi področji ni prekinjen, toda avtomobili in letala morajo uporabljati strogo določene poti, predpisane postaje za postanke ali letališča za pristanke, ki so na odprtih poljih, daleč od katerega koli večjega obljudenega kraja. Toda iz teh pičlih vesti, ki prihajajo, vemo, da Sovjeti vozijo iz svojega zasedbenega dela vse, kar ta del proizvaja, tako kot so svoječasno ravnali Nemci v sovjetskih deželah. Iz področja, katero upravljajo, ustvarjajo puščavo, mnogo bolj iz razloga, ker nimajo nobenega namena obnavljati Nemčijo, kot pa da bi želeli nagrado za škodo, ki so jo utrpeli v času nemške zasedbe.

Na drugi strani pa rabi Evropa delovno in cvetočo Nemčijo, ker Evropa drugače nima na razpolago tistih bogastev kot Združene države in Sovjetska zveza. Premogovno področje v Porurju je bistvene važnosti za mnoge evropske industije in ga zaradi tega ne sme zanemariti.

Če bi Goebbels bil še živ, bi posvetil vse svoje propagandistične sposobnosti za razširjanja vesti tistih nemških beguncev, ki sedaj iz lastnega nagiba pripovedujejo britanskim vojakom, kaj vse so doživeli v področju, katero upravljajo Sovjeti. Nič boljši ni vpliv živahnega udejstvovanja sovjetskih vojakov, ki se v Berlinu zelo trudijo, da bi od Berlinčanov dobili za majhen denar zadnjo zlato uro, s katero stradajoči prebivalci Berlina še razpolagajo.

Britanska vlada stoji pred težkim vprašanjem, ali naj zavzame odločno stališče o načinu upravljanja v upanju, da bodo potem tudi ostale upravne oblasti posnemale njen vzgled in bo Nadzorni svet za Nemčijo vsaj v načelu sprejel njene smernice; ali pa naj z velikim pospešenjem stopi na delo za obnovo svojega področja ter pri tem tvega, da bodo nastale še večje razlike v življenjskih pogojih med britanskim in sovjetskim upravnim področjem. Mnogi britanski vodilni uradniki so napovedovali možnost takšne nevarnosti, če ne bo Sovjetska zveza opustila svoje politike uničevanja svojega področja.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Zunanjepolitična razprava pred angleškim parlamentom

London, 22. novembra

Jutri se bo začela v britanski poslanski zbornici razprava o zunanji politiki. Ministrski predsednik bo podal podroben pregled washingtonskih razgovorov o atomski sili. Govoril bo tudi zunanji minister Bevin.

Zunanji minister Byrnes je včeraj izjavil, da bodo Združene države, Kanada in Velika Britanija na prvem zasedanju organizacije Združenih narodov, ki bo 2. januarja, predlagale ustanovitev odbora za nadzorstvo nad atomsko silo v okviru organizacije Združenih narodov. Zunanji minister je tudi izjavil, da predhodno niso poizkušali izvedeti za stališče Francije, Kitajske in Sovjetske zveze do tega predloga, ker te države tudi niso objavile nobenega komentarja k izjavi, ki so jo podali po sestanku Truman, Attlee in King.

Ponudba Sovjetski zvezi

Berlin, 22. novembra

Zavezniški nadzorstveni svet je v torek odobril dva seznama nemških tovarn, ki so jih stavili Američani, Britanci in Francozi na razpolago Sovjetski zvezi v skladu s potsdamsko izjavo.

«United Press» poroča, da je neka ameriška osebnost izjavila, da bodo objavili seznam takrat, ko bodo Sovjeti ponudbo sprejeli.

Vorošilov sprejel Tildyja

Budimpešta, 22. novembra

Predsednik zavezniške nadzorstvene komisije na Madžarskem maršal Vorošilov je v navzočnosti sovjetskega poslanika v Budimpešti in drugih članov zavezniške komisije sprejel novega madžarskega ministrskega predsednika Zoltana Tildyja, ki mu je predstavil ministre svoje vlade ter imel govor, v katerem je ponovno zatrdil hvaležnost madžarskega ljudstva sovjetskim armadam ter izrazil čustva prijateljstva, ki vežejo Madžarsko in Sovjetsko zvezo.

Zaupanje v trajni mir

Optimistične izjave predsednika Trumana na zadnji tiskovni konferenci - Tehtne misli dveh ameriških ministrov - Pospešeno delo vzgojne, znanstvene in kulturne organizacije Združenih narodov

Washington, 22. novembra

Predsednik Truman je izrazil na tiskovni konferenci upanje, da bo na svetu vedno vladal mir.

Izjavil je, da so Združeni narodi na pragu največjega zgodovinskega raždobja človeštva in dodal: «Svet mora imeti zagotovljen mir in se mora za vedno poslužiti priložnosti, ki se mu zdaj nudi v ta namen; če ne, bo šla njegova pot v popolno razdejanje.»

Predsednik Truman je podal to izjavo, ko je govoril o težkem položaju v raznih državah, kakor na Javi, na Kitajskem in v Perziji.

Predsednik je označil razgovore z Attleejem in Mackenzie Kingom kot prvi korak k utrditvi organizacije Združenih narodov, ki naj zagotovi na svetu mir.

Naglašujoč potrebo, da mora čimprej po vsem svetu zavladati dobra volja, je priznal, da bo za to moralo preteči še nekaj časa in da bodo potrebne izmenjave pogledov med raznimi državami. Nadaljeval je, da so sedanji mednarodni neredi posledica dejstva, da je večina držav zaposlena z reševanjem svojih najnujnejših vprašanj bolj, kakor pa z reševanjem mednarodnih vprašanj.

Predsednik je tudi izjavil, da bodo Združene države nadaljevale z izdelavo atomskih bomb v poizkusne namene ter je pristavil, da skušajo Združene države, Velika Britanija in Kanada usmeriti uporabo atomske sile v miroljubne namene. Uporabili bodo v industrijske svrhe material, ki bi ga drugače uporabili za izdelavo atomskih bomb. Toda to bo zahtevalo precej časa.

Demokracija - najboljša oblika vlade

Charles Edison, bivši minister ameriške mornarice, je izjavil, da je v času, ko stoji ameriški narod pred velikim vprašanjem atomske sile in pred drugimi različnimi vprašanji, prva dolžnost vsakega državljana, ki živi v demokraciji ta, da se aktivno udeležuje politike. Ko je označil demokracijo kot «najbolj smelo in optimalno obliko vlade», je Edison pristavil: «Demokracija je optimalna oblika vlade, ker je utemeljena na domnevi, da državljan misli in dela, da si preskrbi boljšo vlado kakor ono, ki bi mu jo mogel preskrbeti nekdo drugi. Zdaj, ko se prednami odpira doba atomske bombe, ima politika veliko večjo važnost kakor v preteklosti. Zdi se, da zavisi od politike v bližnji bodočnosti življenje posameznikov in obstoj cmike v svetu. Zares temni izgledi bodočnosti nalagajo državljanu veliko obveznosti do svoje demokracije, ki so zdaj bolj važne kakor kdaj koli poprej.»

Finančni minister Fred M. Vinson je govoril na sedemindvajsetem letnem kongresu Zveze bivših ameriških bojevnikov in izjavil, da morajo Združene države izvesti tri stvari, da preprečijo drugo svetovno vojno: postati morajo močne, podpirati morajo mednarodno prizadevanje za ohranitev miru ter zavzeti vodilno mesto pri prizadevanju za svetovno blaginjo.

Ko je poudarjal nevarnosti, ki bi bile v zvezi z lagodno in brezbrižno politiko zdaj, ko je vojna končana, je Vinson izjavil: «Vojne niso neizogibne, temveč jih napravijo ljudje».

Ljudje jih torej lahko tudi preprečijo.

Biti realist v pogledu svetovnega miru, pomeni biti močan. To ne pomeni, da smo močni z namenom, da pričnemo napadalno vojno in da smo močni, ker smo sprejeli nalogo, da zami sebe branimo.

Delati moramo na to, da se bodo vsi narodi sveta sporazumeli. Konferenca zunanjih ministrov v Londonu je jasen dokaz za dejstvo, da ne smemo pričakovati od vsake seje kakšne senzacionalne odločitve.

Vsekakor imamo zdaj jasen dokaz o uspešnosti razgovorov in konferenc. Ta sistem nam daje dvojno korist. Ne daje nam pouka samo v tem oziru, ampak nam je dal tudi boljšo podlago, na kateri lahko gradimo.

Pospešeno delo

Predsednik ameriškega odposlanstva in bivši podtajnik za pomožne zadeve Archibald Mc Leish je izjavil, da je obstoj atomske bombe pospešil dela na londonski konferenci vzgojne, znanstvene in kulturne organizacije Združenih narodov in jo privedel do srečnega zaključka.

Dodal je, da je konferenca popravila osnutek ustanovne listine, ki so ga vsi sprejeli z zadovoljstvom. Obstoj atomske bombe je imel ogromen vpliv na dela konference. Brez njega bi se bili odposlanci sestali samo kot učenjaki in znanstveniki. Atomska bomba pa je pretvorila konferenco v sestanek mož, ki so morali položiti račun o nedavni znanstveni osvojitvi in so morali priti v sklepih do sporazuma. Vedeli so, da je v najkrajšem času treba ustvariti organizem z novimi pogoji.

NOVA GRŠKA KRIZA

Odstop Damaskinosa

Kraljeva protestna poslanica zaradi odložitve plebiscita o njegovi vrnitvi - Posle bo vodil Kanellopoulos-Nadškof se pogaja za vstop v Sophoulisovo vlado

Atene, 22. novembra

Nadškof Damaskinos je kot grški regent odstopil. Svoje posle je predal bivšemu predsedniku ministrskega sveta Kanellopoulosu. Po dospelih poročilih se nadškof Damaskinos razgovarja o vstopu v novo vlado ministrskega predsednika Sophoulisa. Novi ministrski predsednik Temistokles Sophoulis bo s svojo vlado prisegel bivšemu ministrskemu predsedniku Panayotisu Kanellopoulosu.

Z ozirom na sklep nove grške vlade, da odloži plebiscit o kraljevem povratku, je sinoči grški kralj Jurij poslal tisku posebno poslanico. V njej pravi:

«Triletno odlašanje plebiscita o vprašanju ustave in sestave vlade, katere člani so bili doslej po vecini pristaši iste stranke, je ustvarilo popolnoma nov položaj. Zavrnitev vseh sklepov, ki so jih doslej odklonili, me sili, da uredim svoje bodoče zadržanje brez drugih zadržkov, razen tistih, ki mi jih nalagajo interesi mojega naroda in spoštovanje moje suverenosti.

Ko je bila Grčija osvobojena, sem proti nasvetu svoje in z vednostjo angleške vlade odložil svoj povratek v Grčijo, dokler grški narod ne bi svobodno izrazil svoje privolitve. Zato sem zaupal izvrševanje svojih kraljevskih pravic regentu nadškofu Damaskinosu, in sicer za ves čas državljanske vojne. Sporazum v Varkizi, ki je napravil konec državljanski vojni, je izrečno odredil, da bo plebiscit pred koncem tega leta, in siver pred splošnimi volitvami. Septembra pa so sklenili, da bodo morale biti volitve pred plebiscitom. Zdaj so enostransko sklenili, da odložijo plebiscit znova za 3 leta, istočasno pa sestavili vlado, ki je izključno republikanska. Ta rešitev vsekakor ni več v skladu s predlogom, po katerem bi morale biti volitve pred plebiscitom. Jasno je, da bo grški narod o vprašanju ustave glasoval, ker ga bodo prej ali slej klicali k volivnim žaram. Ta rešitev je tudi škodljiva za gospodarstvo in politično obnovo države.

Jasno je, da ne bodo dosegli potrebnega sodelovanja vsega grškega naroda, dokler ne bodo dali narodu moči in možnosti, da izrazi svojo voljo. Končno pomeni ta rešitev in zlasti način, s katerim so nudili finančno podporo, žalitev za grški narod, ki nima nič manj kot drugi narodi pravico, da izraža svoje lastno mnenje o svojem lastnem režimu. Triletno odlašanje plebiscita bi pomenilo preziranje čustev grškega naroda, ki se je, kakor je vsem znano, ob vsaki priliki izrazil v moj prid».

Po torkovi ostavki Kanellopoulosove vlade in posvetovanju bivših ministrskih predsednikov, je grški regent Damaskinos poveril osemdesetletnega voditelja liberalne stranke Temistokleja Sophoulisa, da sestavi novo vlado.

Sophoulis je mandat sprejel in v teku včerajšnjega dne sestavil novo vlado narodne edinosti.

Topot je Sophoulis že drugič dobil mandat za sestavo vlade. Prvič ga je dobil po ostavki admirala Vulgarisa, vendar pa takrat ni uspel.

Odgovornost za vskladenje vsega narodnega gospodarstva v novi vladi bo prevzel bivši ministrski predsednik Emanuel Tsuderos. Imena ostalih članov vlade bodo objavili po zaprisegi.

Vlada je sklenila, da bo plebiscit o vprašanju kraljevega povratka preložila na začetek leta 1948, da bodo lahko vse sile osredotočili za narodni program obnove, ki si ga je zastavila vlada. Vlada se je poleg tega obvezala, da bo čimprej izvedla svobodne volitve.

Nova grška vlada ima vsekakor širšo osnovo kot prejšnje. Skoraj gotovo pa je, da v njej ne bodo zastopani komunisti in ljudska stranka. Ljudska stranka je včeraj ponoči izdala poročilo, v katerem ugovarja «postopku proti grški suverenosti».

Podtajnik britanskega zunanjega ministrstva, ki se mudi v Atenah, je po sestanku s Sophoulisom in Tsuderosom izjavil tisku: «To je prvi poizkus dati Grciji vlado narodne edinosti. Izključen ne bo noben rodoljub. Prepričen sem, da se bo ta vlada resno lotila vprašanja obnove, kar je danes najvažnejše grško vprašanje.»

Eisenhower-novi načelnik ameriškega glavnega stana

Ostala pomembna vojaška imenovanja

Washington, 22. novembra

Predsednik Truman je imenoval generala Eisenhowerja za načelnika glavnega stana ameriške vojske. General Eisenhower bo v tej službi sledil generalu Georgu C. Marshallu, ki je predsedniku Trumanu predlagal gornje imenovanje.

Na tiskovni konferenci je predsednik Truman tudi naznanil, da je izbral admirala Chester W. Nimitza za naslednika admirala Ernesta Kinga. Vodil bo pomorske operacije. Admiral Nimitz bo to važno mesto prevzel šele po božičnih praznikih, ko se bo sestal z admiralom Kingom. Truman je pristavil, da bo generala Eisenhowerja kot poveljnik ameriških sil v Evropi in kot ameriški zastopnik pri zavezniški nadzorstveni komisiji v Nemčiji takoj nasledil general Joseph T. MacNarney, dosedanji namestnik načelnika glavnega stana. Truman je omenil, da sta admiral King in general Marshall že delj časa izražala željo, da se po porazu Japonske umakneta iz vojaškega življenja. Predsednik Truman je poslal Eisenhowerjevo imenovanje senatu. Izjavil je, da bo general takoj nastopil službo kot vršilec dolžnosti načelnika glavnega stana, dokler senat ne bo odobril njegovega imenovanja. Admiral Raymond Spruance bo nasledil admirala Nimitza kot vrhovni poveljnik zavezniških sil na Tihem oceanu.

Predsednik Truman je omenil, da sta tudi general Henry H. Arnold, poveljnik letalskih sil in general Brehon B. Somervell, vodja vojaške preskrbe prosila, da bi ju takoj odpustili iz vojske. Doslej pa tega še niso odobrili.

Eisenhowerjev govor

General Dwight Eisenhower je v torek govoril na 27.-letnem kongresu ameriške legije.

Kongresa sta se udeležila tudi francoski general Joseph Pierre Koenig in angleški letalski maršal Arthur Tedder.

Eisenhower je pričel svoj govor s priznanjem junaštva Rdeče armade in zavezniških vojsk, katerim je uspelo streti kopne in zračne sile Nemčije.

Izjavil je, da je naklonjen uvedbi enoletnega vojaškega vežbanja ameriške mladine.

Eisenhower je nato naglasil neobhodno potrebo, da se vse države zavedajo dolžnosti spoštovanja pravic drugih. To zadržanje je tembolj potrebno, ker so zadnje znanstvene iznajdbe postavile človestvo pred pretnjo strašnega uničenja.

Eisenhower je dodal, da udeležba Združenih držav pri mednarodni mirovni organizaciji ni v nasprotju z vojaško pripravljenostjo, ki mora biti tako popolna, da bi preprečila izdajalski napad na ameriški narod. Za preprečitev te nevarnosti se morajo Združene države oborožiti. To je potrebno za ohranitev miru na svetu pred nezakonitostjo uporabe sile, ne pa samo iz obrambnih razlogov dežele.

Po Eisenhowerjevem mnenju se je pojem izolacionizma zaradi potreb sedanjega časa in zaradi izkušenj v preteklosti preživel.

«Mislim, da se ne bo nobena država — je dejal general — bala močne Amerike, ker močna in spoštovana Amerika ne bo nič drugega kot jamstvo za ohranitev miru, ne pa pretnja za ozemeljske osvojitve.

Umik ambonezijskih čet

Batavija, 22. novembra

Po odredbi zavezniškega poveljnika se umikajo iz Batavije vse ambonezijske čete.

Podtajnik britanskega vojnega ministrstva je v zbornici izjavil, da ni dokazov, da bi sedanji spor na Javi izzvali Japonci. Dodal pa je, da imajo jasne dokaze, da Japonci tajno podpirajo Indonezijce.

Na Javi je približno 50 tisoč oboroženih Japoncev in 25 tisoč japonskih civilistev. Povečini so v koncentracijskih taboriščih v notranjosti otoka, kjer pričakujejo ugodnega položaja za njihovo razorožitev.

Pred zasedanjem norveškega parlamenta

Oslo, 22. novembra

Norveška telegrafska agencija je v torek sporočila, da se bo verjetno kmalu sestal novi norveški parlament. To se bo zgodilo po sklepu vrhovnega sodišča, ki je odobrilo razpust starega parlamenta in potrdilo nove ljudske zastopnike, ki so jih pred nedavnim izvolili.

Aretacije v Romuniji

Posledice dogodkov pred kraljevo palačo v Bukarešti - Obtožbe dveh članov kmetiške stranke - Ethridge preučuje položaj

Bukarest, 22. novembra

«Reuterjevo» poročilo pravi, da je bilo v ponedeljek ponoči aretirano precejšnje število pripadnikov kmetske narodne ter narodno-liberalne stranke. Med aretiranci je verjetno tudi glavni tajnik liberalne stranke Constantin Bratianu.

Radijska postaja v Bukarešti je v torek zvečer objavila izjavo dveh vplivnih članov romunske kmetske stranke, ki pozivata člane stranke, naj se ločijo od Maniua in Bratianua, za katera zahtevata strogo kazen. Obtožujejo ju, da sta pomagala fašističnim elementom, da so se pridružili stranki in da sta odgovorna za incidente, ki so se dogodili 8. novembra.

Posebni ameriški odposlanec v Bolgariji in Romuniji Mark Ethridge je pričel s preučevanjem položaja v Romuniji. Obiskal je nekatere osebnosti, med njimi voditelje ameriških političnih in vojaških misij ter predstavnike zavezniške nadzorstvene komisije v Romuniji. V državi bo ostal najbrže deset dni.

V torek je bil povabljen na kosilo k romunskemu kralju Mihaelu.

Za vrnitev Poljakov

London, 22. novembra

Radijska postaja v Varšavi je v torek objavila sporočilo namestnika poljskega ministra za repatriacijo Volskega, da bo čimprej odpotovala v Anglijo poljska komisija, ki bo organizirala vrnitev poljskih civilistov.

Volski je pravtako objavil, da bodo repatriirali tudi Poljake iz britanskih kolonij in dominionov.

Pomoč beguncem v Nemčiji

Frankfurt, 22. novembra

Dopisnik «New York Herald Tribune» javlja, da je general Frederick E. Morgan, novi ravnatelj ustanove UNRRA v Nemčiji, izjavil, da je sedanje vprašanje beguncev v Nemčiji najtežje, kar jih je videl. Zdaj preosnavljajo delovanje ustanove UNRRA, kar bo prvi korak za rešitev tega vprašanja.

Britanski general, ki je bil do julija namestnik poveljnika glavnega stana generala Eisenhowerja, je rekel, da njegovi funkcionarji niso v stanju rešiti vseh vprašanj.

Sestanek bivših konservativnih ministrov

London, 22. novembra

Po dveurnem sestanku v Churchillovem uradu v spodnji zbornici so bivši konservativni ministri sklenili, da bodo v kratkem predložili parlamentu vlogo, s katero bodo izrazili grajo vladi, ker se po njihovem mnenju preveč ukvarja s podržavljenjem ter zanemarja glavno dolžnost.

Diplomatova ostavka

New York, 22. novembra

Uradno poročajo iz Bele hiše, da je Norman Armour podal ostavko na poslaniško mesto Združenih držav v Španiji. «New York Times», ki prinaša to vest, dodaja, da se bo Norman Armour na lastno zahtevo umaknil iz političnega življenja zaradi osebnih vzrokov.

Komisar za Palestino prispel v Jeruzalem

Jeruzalem, 22. novembra

Poročajo, da je prispel v Jeruzalem general sir Alan Cunningham, novi visoki komisar za Palestino, ki so ga imenovali na to mesto kot naslednika maršala lorda Gorta.

Izginulo letalo

London, 22. novembra

Neko enosedežno dvomotorno letalo na reakcijski pogon z imenom Meteor se ni vrnilo s poleta. Mislijo, da je bilo ukradeno z nekega letališča Royal Air Force. V teku so preiskave nad britanskim ozemljem in nad celino, da bi zasledili letalo, ki je vzletelo v torek zgodaj zjutraj.

Posadke Royal Air Force so dobile nalog, da ustavijo letalo, ki je odletelo brez dovoljenja ter aretirajo pilota, če ga zasledijo.

Letalo je istega tipa kot ono, ki je v začetku tega meseca postavilo nov letalski svetovni hitrostni rekord.

Zavezniške čete zapuščajo Češkoslovaško

Praga, 22. novembra

BBC poroča, da so prebivalci dveh češkoslovaških mest priredili prisrčno slovo zavezniškim četam, ki odhajajo. V Plznu so se meščani zahvalili ameriškim četam s proslavo, ki so se je udeležili člani vlade in češkoslovaške vojske.

Bitka pri El Alameinu

Govor maršala Montgomeryja ob tretji obletnici

Ko je maršal Montgomery govoril na proslavi tretje obletnice bitke pri El Alameinu, je razodel strategijo, s katero je zmagal v tej bitki. Z vsemi razpoložljivimi silami je napadel severno krilo sovražnega bojišča, da bi na tem delu čim bolj razpršil nemške sile, nato je v kritičnem trenotku umaknil oklepne divizije, ki so nekaj ur mirovale, da so lahko nato izvedle strahovit napad na najjužnejši del severnega krila nemške vojske in na italijanske sile.

«Nemce smo nadvladali — je nadaljeval Montgomery — Italijani so se umaknili in tri oklepne divizije se tako šele skozi prodor, ki so si ga odprle. Bitka je bila dobljena. Divizije sem umaknil iz bitke prav v trenotku, ko bi morala po mnenju zunanjega opazovalca bitka doseči kritično točko. Tako je sovražnik mislil, da sem mnenja, da ne bom mogel prodreti in da sem opustil bitko. Isto sem storil tudi v Normandiji julija 1944. Ko sem zasedel Caen, sem umaknil iz bitke tri oklepne divizije, da bi jih uporabil v tankovski bitki na odprtem bojišču med Caenom in mestom Falaise. Če boste na splošno kdaj videli, da bo kakšen poveljnik umaknil svoje čete v rezervo v kritičnem trenotku bitke, bo to pomenilo, da hoče zmagati».

Montgomery je nato dejal, da pri El Alameinu ni zmagal zaradi številčne premoči, ampak s pogumom in spretnostjo sinov Velike Britanije in njenega imperija. Ko je prevzel poveljstvo, je nekaj trenotkov okleval, ker se je zavedal velike naloge, ki so mu jo zaupali, toda, ko je videl silno vojno gradivo, s katerim je razpolagala 8. armada, ni več dvomil o končnem izidu boja.

Maršal je nato zaključil: «Ko je prišel Churchill v puščavo, smo pričeli s pripravami za trdi boj, ki nas je čakal. Prosim vas, napišite nekaj o mojem dnevniku. V njem pišem: 8. armada mora imeti sloves in slavo, ki jo zasluži. Upam, da smem trditi, da je zaslužila sloves in srečo v tej in naslednjih bitkah».

Kongres socialistične mladine v Parizu

Objavili so, da bo meseca februarja ali marca prihodnjega leta v Parizu prvi povojni kongres mednarodne socialistične mladine. Povabilo sta podpisala vodja švedske socialistične mladine, Torsten Nilson, ki je bil tudi zadnji predsednik mednarodnega mladinskega urada in tajnik francoske socialistične mladinske organizacije, Alexandre. Organizacije trinajstih držav so že izrazile svojo željo, da se udeležijo kongresa.

Že ta mesec so se začele priprave za začetek delovanja mednarodne socialistične mladine in te priprave so zdaj na najbolj kritični točki po razgovorih ob priliki svetovnega mladinskega kongresa v Londonu. Na londonskem kongresu je vodja sovjetske delegacije Nikolaj Mihajlov izrazil mnenje, da bi bilo dobro imeti enotno mladinsko organizacijo v vsaki demokratski državi, kot je to n. pr. v Sovjetski zvezi. Temu mnenju so nasprotovali delegati mladinske socialistične organizacije, medtem ko so voditelji komunistične mladine v splošnem sprejeli Mihajlovo mnenje.

TRST

Pomorska nesreča v Tržaškem zalivu

Tovorna ladja «Jesse Billingsley» naletela na mino

V ponedeljek je pred tržaškim pristaniščem naletela na mino zopet trgovska ladja, druga v zadnjih sedmih dneh. Pozneje so jo z delom njenega tovora zavlekli v Miljski zaliv.

Parnik «Jesse Billingsley» je bil namenjen v tržaško pristanišče s tovorom 8122 ton moke, ko je kakih 14 km od pristanišča nenadoma prišlo do močne eksplozije. Takoj so začeli oddajati znake za pomoč, ladja se je pričela nagibati, moštvo pa se je vkrcalo na rešilne čolne. Pri tej nesreči je bil ranjen samo en mornar, kar je edina izguba, ki jo je utrpelo moštvo ponesrečene ladje.

Na srečo je bil v bližini britanski torpedolovec «Jervis», ena najboljših angleških vojnih ladij te vrste. Torpedolovec se je takoj z vso naglico podal k ponesrečenemu parniku «Jesse Billingsley» in pričel z reševanjem. Na klice na pomoč sta prihitela britanska vlačilca «Aspirant» in «Valkyrien» ter še drugi vlačilci iz pristanišča. To se je zgodilo proti enajsti uri predpoldne. Dela pri reševanju ladje so trajala 13 ur.

Ko so ugotovili, da je ladjo mogoče privleči v pristanišče ter rešiti vsaj deloma njen dragoceni tovor, je posadka zopet splezala na krov in vlačilci pod vodstvom «Jervisa» so pričeli dolgo reševanje z vsemi mogočimi težavami. Sele okrog enih po polnoči so «Jesse Billingsley» s težavo privlekli v miljski zaliv.

Ni še mogoče ugotoviti, koliko moke je pokvarjene. Izmed petih podkrovij, ki jih je imel parnik, je dve zaradi eksplozije napolnila morska voda, upajo pa, da bo vsaj del moke, ki je bil v teh dveh podkrovjih, še uporaben.

«Jesse Billingsley» je že enkrat priplul v Trst; in sicer 7. julija letos s tovorom 6164 ton različnih živil. Takrat je bil to prvi parnik ustanove UNRRA, ki je prišel v tržaško pristanišče.

To pot ladja ni vozila na račun ustanove UNRRA. Odplula je iz nekega ameriškega pristanišča.

Kot smo že poročali, se je 12. novembra približno 11 km od tržaškega pristanišča zaradi mine potopila ameriška ladja «William Hume». Posadka se je rešila, ladja pa se je s 7000 tonami žita potopila, ko so jo skušali privleči v pristanišče.

Tudi včeraj so britanski minolovci v tržaškem zalivu bili na delu, da bi tako trgovskim ladjam omogočili varen dohod v pristanišče.

Prihod ameriških parnikov v tržaško pristanišče

Po poročilih iz Rima je v zadnjem času odšlo iz severnoameriških Združenih držav več parnikov, ki bodo kmalu prispeli v tržaško pristanišče.

Parnik «John H. Eaton» je odpeljal 15 novembra iz New Yorka s 6017 tonami različnega blaga, med katerim je tudi pet lokomotiv; istega dne je iz istega pristanišča odpeljal tudi parnik «Fastern Guido» s 3194 tonami različnega blaga. Oba parnika pričakujejo v Trstu okoli 2. decembra.

PREHRANA

Razdeljevanje sira. Od jutri do torka 27. t. m. bodo razdeljevali potrosnikom III. in VII. skupine po 100 gr sira. Cena mu je določena po 128 lir za kg.

Nakazila za milo. Vsi zdravniki, babice in sanitetno osebje, ki še niso dvignili nakazila za milo za mesec november, so vabljeni, da pridejo na Razdeljevalni urad v ulici Genova št. 9, do 25. t. m.

Razdeljevanje novih tobačnih nakaznic

Danes so začeli razdeljevati v občini Trsta nove tobačne nakaznice, ki bodo stopile v veljavo s 1. januarjem 1946.

Razdeljevanje se je začelo po abecednem redu pri Tobačnem uradu na trgu Vecchio št. 1. Pri sprejemu mora vsak prosilec pokazati staro tobačno nakaznico in novo življenjsko nakaznico «november 45-februar 46» in osebno izkaznico ali kakšen podoben dokument. Nova izkaznica bo stala 4 lire za osebo.

Danes, v četrtek 22. t. m., so na vrsti črke A in B. Uradne ure za stranke so od 8. do 12. in od 15. do 18. ure.

Gledališče Fenice

Včeraj so v polnem gledališču Fenice z velikim uspehom igrali Tristan Bernardovo komedijo v treh dejanjih «Poljubite me». Glavno vlogo je igrala gdč. Laura Carlijeva. Danes zvečer bodo isto komedijo zadnjikrat ponovili.

Jutri zvečer bo nova predstava, in sicer bo nastopila skupina «Tournèe Seguin» z različnimi velikomestnimi varietejskimi točkami.

Zaprite plinske pipe

Po več mesecih bo Trst spet dobil plin. Toda ljudje naj pazijo — zakaj ta korist vsebuje tudi resno nevarnost.

V drugih mestih, kjer so začeli spet dovajati plin, se je zgodilo že mnogo nesreč in so našli še več ljudi mrtvih. Pustili so odprte pipe; zaradi uhajanja plina so se zastrupili. Poskrbite, da se vam to ne bo zgodilo. Že zdaj zaprite plinske pipe. Ne pozabite jih zapreti vsak dan, ko poteče čas oddaje plina.

Ponesrečen lov na znanega zlikovca

Eden izmed najnevarnejših zlikovcev, katere pozna kriminalna zgodovina Trsta, znani Podreka, je ušel pred nekaj dnevi zelo skrbno pripravljeni mreži, katero mu je poštavila policija v Škednju.

Podreko obtožujejo številnih tatvin in ropov ter leži na njem velik sum, da je morilec trgovca Antona Sciute, ki je bil umorjen v Škednju 4. t. m. Zlikovca so zasledovali stražniki po nekaj sto metrov dolgem predoru, iz katerega je ušel in se pomešal med nekaj prestrašenih žena. Na ta način mu je uspelo pobegniti ter uiti iz rok policije, ki ga že dolgo zasleduje.

To je eden izmed številnih pobegov tega prevejanega zlikovca, kateremu so stalno sledili stražniki že nekaj dni. Stražniki so pri preiskavi, ki so jo naredili po uspelem pobegu v hiši brata zlikovca Podreke, našli vrečo fižola, vrečo testenin, izvestno količino riža in avtomatično tehtnico. Vse to blago izhaja iz nedavnih tatvin in ropov.

Podrekova žena je izjavila, da ni videla moža že štiri dni. Podreka, ki je bil v svojem pestrem življenju že večkrat obsojen, je pripadal bandi Collottija in je delal zanjo kot vohun.

Tatvine

Pred nekaj dnevi zvečer, ko je Giovanni Mori stopil v predsobo svojega stanovanja v ulici S. Maurizio, št. 1, je ugotovil, da je v času njegove odsotnosti izginil iz predsobe klobuk in površnik, v katerem je bila listnica z denarjem, izkaznicami in drugimi listinami. Nekaj dni pozneje so prijeli v hiši beračа Pollija, ki je bil že večkrat kaznovan zaradi postavanja. Pri zaslišavanju je priznal, da si je prilastil stvari okradenega Morija ter jih prodal.

Pred dnevi so okradli zelo spretni tatovi v bližini kolodvora v Trliču Orlanda Favorata, kateremu so neopazno vzeli iz žepa listnico, s 15 tisoč liramі in iz roke kovčeg, v katerem je nosil perilo in nekaj drobnarij.

Iz stanovanja Antona Krizmana so neznani storilci odnesli par čevljev, nekaj kuhinjskega posodja ter 70 kg drv.

Prav tako so neznanci obiskali stanovanje Domenika La Bianca, kjer so odnesli štiri odeje, štiri blazine, dva površnika, dva plašča in en kožuh. Skupno škodo cenijo na 200 tisoč lir.

Tudi na drugih mestih so manjši tatovi kradli kokoši, suho meso, harmonike, olje in vino, vse zelo dragocene stvari v teh težkih časih.

GORICA

Obnovitev Šolskega patronata

Na pobudo Šolskega nadzorništva in s pomočjo mestne občine v Gorici, so obnovili že leta 1911 ustanovljeni Šolski patronat za podpiranje revne ljudskošolske mladine slovenske in italijanske narodnosti.

Novo ustanovljeni odbor Šolskega patronata poziva vse meščane, ne glede na narodnost, zlasti pa podjetja, trgovine in imovitejše zasebnike, da pristopijo kot člani k tej podporni ustanovi; provizorični sedež je na Šolskem nadzorništvu na Travniku štev. 20 in uraduje vsak dan od 10. do 12. ure.

Ustanova bo sprejemala dosmrtne člane, ki bodo plačali enkratni prispevek 500 lir, nadalje ustanovnike z letnim prispevkom 200 lir in podporne člane s prispevkom 50 lir.

Članarino bodo pobirali posebni poverjeniki; dobrotniki naj po besedah našega pesnika «Odpri srce, odpri roke, otiraj bratovske solze» dejansko pokažejo razumevanje za to dobrodelno ustanovo.

Otroci gostje „Modrih vragov"

Danes bo za goriške otroke velik praznik. Ameriški vojaki žele ob priliki proslave dneva, ko so prišli v Ameriko prvi pionirji v letu 1620, počastiti male prijatelje s tem, da jih bodo povabili v menze 88 divizije «Modrih vragov».

Ob priliki «Thankgiving-a», kot ga imenujejo Američani, bodo seveda povabili samo najpotrebnejše otroke. Tiste otroke, ki tolikokrat tiščе svoje premrzle noske na stekla slaščičarn ali gledajo v vojaške menze. Vsak vojak bo danes imel poleg sebe v menzi malega gosta, ki mu bo brez dvoma ostal ta dan v nepozabnem spominu.

Slovesen pokop 100 partizanov in talcev

V nedeljo 25. t. m. ob 9.30 uri se bodo zvrstili v Gorici slovesni pogrebi preko 100 partizanov in talcev, ki so jih pobili fašisti in nacisti. Žalna slovesnost bo na trgu Zmage, kjer bodo opravili verske obrede.

Izdajanje osebnih izkaznic

V sredo 28. t. m. bodo dokončno končali z izdajanjem osebnih izkaznic v uradu v ulici Roma št. 3. Vsi tisti, ki še zdaj niso zamenjali potrdila o vpisu in tisti, ki še sploh niso dobili osebnih izkaznic, naj to v lastno korist store nemudoma.

Tisti, ki zaradi bolezni ali iz drugih vzrokov niso mogli priti po osebne izkaznice v urad v ulico Roma, naj javijo po telefonu (številka 17) svoje ime in priimek in prebivališče.

Vsak kdor ne bo imel osebne izkaznice ali potrdila o prijavi, bo kaznovan po Zavezniškem vojaškem sodišču, kakor je to določeno v Splošnem ukazu št. 14, členu st. 5.

RAZDELJEVANJE DRV

Trgovska zbornica sporoča, da bodo zaključili razdeljevanje drv na odrezke «M» 30. novembra. Potrošniki, ki še niso prevzeli drv so vabljeni, da to store takoj, ker po tem datumu zapade odrezek «M».

Davčne olajšave

Finančni odsek ZVU v Trstu je dovolil naslednje davčne olajšave na dela za obnovo vojne škode:

1. Davčne olajšave so dovoljene na zasebna stanovanja in na javna ali zasebna poslopja, porušena ali poškodovana v vojni, ki se bodo obnovila ali popravila v teku petih let po objavi ukaza ZVU. Pravico do teh olajšav imajo samo tista poslopja, ki jih bodo občinski predsednik, civilni ali državni tehnični uradi označili za porušena ali poškodovana zaradi vojnih dogodkov.

2. Zakupne pogodbe za obnovitvena dela v 1. členu omenjenih poslopij, se morajo obremeniti z registrsko pristojbino v stalni višini. Zneski, plačani za zakupne pogodbe, so oproščeni splošnega dohodninskega davka.

3. Finančni spisi glede del za obnovo ali popravo, predvideni v 1. členu, se obremenijo z navadno registrsko pristojbino, znižano na ¼ ter s stalno hipotečno pristojbino.

4. Znižanje, uvedeno na hipotečno pristojbino, s katero so obremenjeni spisi, ne velja za zneske, ki pripadajo Zemljiško-knjižnemu uradu.

5. V smislu tega novega pravilnika bodo sprejezala finančna oblastva prizive za povračilo presežka, ki so ga plačali po prejšnji višji obremenitvi.

Zahvalnica za padle v vojni

V počastitev vseh mrtvih v tej vojni, za vse tiste, ki so umrli v taboriščih, v ujetništvih ali ob bombnih napadih, bo brana jutri, v petek 23. t. m., ob 9. uri, v cerkvi Sv. Srca v Gorici, svečana zahvalnica.

K slovesnosti so povabljene vse družine, ki so utrpele izgube svojih družinskih članov, kakor tudi zastopstva oblasti, vojske, šol, združenj itd.

Nesreča. Včeraj so prepeljali v civilno bolnišnico 19-letnega Serafina Raffaela iz Solkana zaradi opeklin, ki jih je dobil v mehanični delavnici, kjer je zaposlen.

RADIO

Četrtek, 22. novembra

16 prenos iz Vidma; 18.30 obvestila svojcem; 19 slovenske pesmi; 19.15 Jože Pahor: Čistimo nas jezik; 19.30 organist Busolini; 20 poročila v slovenščini; 20.15 poročila v italijanščini; 20.30 glasba za delavce; 21 komedija; 22.30 večerna glasba; 23 vesti v italijanščini; 23.10 vesti v slovenščini; 23.20 nočno zabavišče.

Petek, 23. novembra

6.30 glasba za dobro jutro; 7.15 poročila v slovenščini; 7.30 poročila v italijanščini; 7.45 koledar - pestra jutranja glasba; 10 prenos iz Vidma; 12.45 poročila v slovenščini; 13 poročila v italijanščini; 13.15 jazz orkester Lutazzi; 13.45 predavanje; 14 pregled vesti in plosče; 16 prenos iz Vidma; 18.30 obvestila svojcem; 19.30 pestra glasba; 20 poročila v slovenščini; 20.15 poročila v italijanščini; 20.30 angleška lekcija; 20.50 glasba na ploščah; 21 slovanska glasba (slov.); 21.30 italijanska antična glasba; 22.15 radijski prizor; 23 poročila v italijanščini; 23.10 vesti v slovenščini; 23.20 oddaja za Italijane v Angliji in Egiptu.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

ZANIMIVOSTI

Avstralska komisija za vojne zločine je dobila od japonskega poročnika Ataki Sazakija podpisano izpoved o primerih ljudoirstva med japonskimi vojaki. Enako je tudi Indijec iz 49. polka, po imenu Punjab izjavil, da so Japonci pobili in pojedli mnogo Indijcev in prebivalcev Nove Gvineje. V nekem koncentracijskem taborišču za Indijce, ki je bilo na Novi Gvineji, je japonski vojaški zdravnik večkrat pregledoval taborišče in izbiral zdrave ljudi, ki se niso nikoli več vrnili. Indijci so potem zvedeli od domačinov, da so jih Japonci ubijali in rezali na kose.

• • •

Več kot 1.5000 ameriških vojakov na Japonskem je zaprosilo za ponovni sprejem v armado, dasi je njihova vojaška doba že potekla. Glavni stan XI armadnega zbora je nedavno objavil, da «je vojska zaradi negotovosti delovnih pogojev v domovini najprimernejše mesto za mladega človeka».

• • •

Sovjetska zveza je zgradila več novih radijskih oddajnih postaj. Najmočnejša je kratkovalovna oddajna postaja v Kievu, ki oddaja z jakostjo 40 kilovatov. To je prva tako močna oddajna postaja, ki so jo zgradili v Sovjetski zvezi. Nadaljnje oddajne postaje so zgradili tudi v Moskvi in Odesi.

• • •

Švedski kralj Gustav je prisostvoval tridnevnemu teniškemu srečanju med švedsko reprezentanco in francoskimi igralci. Srečanje je bilo na igriščih kraljevega dvora; zmagali so Švedi.

• • •

Julius Streicher, nacistični preganjalec Židov št. 1 če dejal, ko je zvedel za smrt vodje nacistične delovne fronte dr. Roberta Leya: «Bil je svinja na znotraj in na zunaj».

• • •

Te dni je v neki newyoški bolnišnici umrl pranečak Napoleona Bonaparteja Jerome Napoleon Bonaparte. Pred 67 leti se je rodil v Parizu. Po svojem očetu je podedoval skromno imetje. Bil je znana osebnost newyoških in washingtonskih družabnih krogov.

• • •

S tri sto nemškimi bombami so razstrelili največje nemško podmorniško pristanišče v področju Finkanwarder pri Hamburgu. V pristanišču je bilo mogoče istočasno hraniti 10 podmornic največjega tipa ali 20 podmornic običajne velikosti. Streha pristaniške naprave, ki je zgrajena iz cementa, je bila mestoma štiri metre debela.

• • •

Rašid el Gailani, vodja fašističnega gibanja v Iraku, je zdaj našel zatočišče v Riadu, poletni prestolnici kralja Ibn Sauda. Gailani je aprila lanskega leta iz Nemčije zbežal v Francijo, od tam pa preoblečen v kurjača v Damask. Ibn Saud mu je gostoljubje najprej odrekel, kesneje pa mu je dal dovoljenje, da sme ostati v njegovi poletni prestolnici.

• • •

Trije prostovoljci so v bližini pristanišča Bognor Regis odstranili veliko nemško mino, ki jo je sprignal vihar. S tem so rešili mesto pred uničenjem. Vihar je drvel s hitrostjo 110 km na uro. Valovi so bili visoki do 10 metrov.

• • •

Ameriški geologi trdijo, da Združene države preveč negospodarno izčrpavajo prirodna bogastva. V okolici Gornjega jezera, kjer je dnevni kop železne rude, bodo čez 17 let izrabili že vsa boljša ležišča. Ameriške bakrene rude bo konec čez manjkot 34 let, svinčene rude v 55 letih, cinčene rude v 19 letih, zlata v 14 in srebra v 11 letih. Če ne bodo medtem odkrili novih, se razume!

• • •

Muslimanska mošeja v Damasku, ki nosi Jezusovo ime, je menda edina cerkev na svetu, ki je posvečena ustanovitelju druge vere.

• • •

Gwaliorski maharadža v Indiji ima najdražjo miniaturno železnico na svetu. Električna lokomotiva in vagončki so vsi srebrni. Vlak vozi okoli maharadževe mize in se v presledkih ustavlja. Prevaža različne posebnosti, ki jih lahko gostje izbirajo kar z vlaka.

Nadaljevalne šole v Angliji

Šola za kmetsko mladino v poljedelskem okraju Impington pri Cambridgeu. Namen šole je nadaljevanje izobrazbe mladine, ki je dovršila obvezno šolanje ter bi se želela dalje izobraževati v svoji stroki. Slika nam kaže šolsko sobo za časa pouka.

SPORT

«DJNAMO»-«ARSENAL» 4:3 (2:3)

Včeraj popoldne je moskovsko nogometno moštvo «Dynamo» premagalo angleško moštvo «Arsenal» s 4:3. Srečanje, ki se je odigralo v gosti megli Whitehala, je prisostvovalo okoli 60.000 gledalcev.

Po prvem polčasu je bil na vodstvu «Arsenal», in sicer s 3:2.

SMRT ZNANEGA AMERIŠKEGA BOKSAČA

Včeraj so v prvih jutranjih urah ubili pred neko krčmo v Brooklynu znanega ameriškega prvaka srednje lahke kategorije Al Davisa; boksač je poskušal ustaviti štiri moške, ki so izropali omenjeno krčmo.

Davis se je uveljavil malo pred pričetkom vojne. Ko je 33 krat zmagal, se je srečal z najboljšimi ameriškimi zastopniki v lahkih in srednje-lahkih kategorijah. Sedem in dvajset letni ameriški Žid je izvojeval preteklo leto pomembno zmago, ko je v manj kakor v dveh minutah porazil bivšega svetovnega prvaka v lahki kategoriji Roba Montgomeryja.

NASTOPI SOVJETSKIH PRVAKOV V TUJINI

Zaradi velikega uspeha, ki ga je dosegla nogometna enajstorica «Dynamo» iz Moskve v Veliki Britaniji, preučujejo v Sovjetski zvezi možnost, da bi poslali v tujino, predvsem v Veliko Britanijo in Združene države, še druge športne prvake.

Med drugim bo najbrže v Veliki Britaniji in Združenih državah gostoval sovjetski prvak v teku na dolge proge 28 letni Nikolaj Korolyov iz Moskve.

ROKOBORBA MED CARNERO IN MUSINOM

Primo Carnera, ki je pred nekaj dnevi prispel v Milano, je vadil tudi v prisotnosti časnikarjev; izgleda, da je v odlični formi. Carnera je izjavil, da so njegove priprave za to srečanje končane in da gleda z zaupanjem v izid srečanja, ki ga bo imel z Musino.

Srečanje bo v nedeljo v milanskem gledališču «Nazionale».

V BERLINU SO RAZPUSTILI SPORTNE ORGANIZACIJE

Poročilo Zavezniške vojaške uprave v Berlinu javlja, da so razpustili sportne organizacije v Berlinu, ki so bile ustanovljene za pospeševanje predvojaške vzgoje nemških civilistov. Izrecno so prepovedali društva, ki so gojila sledeče sportne panoge boks, kribolastvo, kolesarjenje, motorne dirke, veslanje, džiu-džic, smučanje in jadranje.

Oblasti so dovolile ustanoviti telovadne organizacije, kakor tudi klube za nogomet, rugby, košarko, hokej, drsanje, tenis in ribolov.

Berlinski župan izdaja dovoljenja ter ima nalogo, da prepreči, da dobijo društva vojaški značaj.

Panamski prekop

Njegova naloga v vojni

List «New York Times» je objavil članek o velikem pomenu, ki ga je imel panamski prekop med vojno, ter pripomnja, da je «težko razumeti, kako bi premagali med vojno velike razdalje za preskrbo vojaštva po Tihem oceanu, če ne bi bilo panamskega prekopa.»

Skozi panamski prekop je šlo tisoče in tisoče vojakov, ogromne količine opreme za vojaštvo, velike letalonosilke in križarke, ki so šle tik ob stenah prekopa.

Ozke podmornice so mogle po tri v eni vrsti skozi prekop.

Še preteklo leto, ko je dopisnik omenjenega lista obiskal področje panamskega prekopa, je vladala okoli prekopa največja vojaška tajnost. Od obrambnega orožja ni bilo videti ničesar drugega kot protiletalsko topništvo, ki je stalo na vrhovih samotnih gričev v džungli, ki obdaja prekop. Danes je položaj popolnoma spremenjen. V ozadju pristanišča je videti mogočne vojne ladje in gibanje vojnega brodovja ni več zavito v vojaško tajnost. Zdaj je mogoče preučiti velike številke, iz katerih je razvidna velika važnost, ki jo je prekop imel med vojno. Od prvega julija 1941 do 30. junija 1945 je 23.008 ladij in več kot 45 milijonov ton blaga šlo skozi panamski prekop.

Do polovice leta 1944 so raztovorili 6,261.354 ton blaga v pristaniščih področja panamskega prekopa in sicer z ladij, ki niso smele skozi prekop. Od januarja meseca do julija leta 1945 je šlo približno 1.500.000 ton preskrbe za vojaštvo iz Atlantskega v Tihi ocean, ladijska tonaža je bila večja nego leta 1944.

HUMOR

Ne tiče se je

Narednik je pisal iz pešadijskega tečaja svoji ženi: «Draga, nisem pri artileriji, prestavili so me k pešadiji, toda nikar se zaradi tega ne razburjaj, saj bo vse dobro.»

Žena pa mu je odpisala: «Dragi, zakaj bi se razburjala. Saj si pri pešadiji ti, ne jaz.»

Delavske hiše v Angliji

Med dvema svetovnima vojnama so v Angliji izvedle številne mestne občine velike načrte za gradnjo delavskih hiš, v katerih so našli delavci čista in zračna stanovanja. Slika nam kaže takšno delavsko kolonijo v Chesterionu, Cirencester.

CARLOS P. ROMULO 22.

PADEC FILIPINOV

Moje mišice so bile kot odmrle. Preteklo je nekaj minut, preden sem lahko ganil s prsti, potem z roko in končno, da sem začel premikati celo telo. To ni bil strah niti groza; zavedal sem se, da ni razloga za strah, ko je nesreča minila, toda bil sem omrtvičen. Mogoče bi lahko kakšen zdravnik pojasnil ta čudni pojav. To je bilo prvikrat v mojem življenju, da sem se v resnici prestrašil. Bil sem prestrašen, ker so me Japonci zalotili kot ujetnika na majhnem čolnu, popolnoma brezmočnega.

Ko je prišel čas, da se bomo izkrcali na obalo v pristaniščU Cabcaben, sem bil že toliko pri sebi, da sem lahko hodil. Samo, da tam ni bilo več nobenega pristanišča — ponovno so ga popolnoma uničili. Pravkar so Japonci spet močno obstreljevali Cabcaben.

Kako naj pridemo na obalo. Voda je bila globoka, videli smo bele gobce morskih psov, ki so prezali okoli čolna na svoje žrtve. Videli smo jih tako jasno kot ob belem dnevu, ker je močna večerna zarja osvetljevala obalo otoka, ki je ležala obrnjena proti zahodu. Goreča drevesa, ki so jih zapalile japonske bombe, so tudi prispevala svoj delež k razsvetljavi tihega večera.

Pomagali smo si na obalo z dolgimi bambusovimi drogovi, ki smo jih položili od čolna do obale. Edini pripomoček, kar smo lahko uporabili za mostiček do obale. Kljub negotovosti, ki sem jo čutil v nogah, sem dokazal, da lahko pridem na suho, toda to samo zato, ker mi je poročnik Edwards pomagal preko tistega ozkega prostora med čolnom in obalo, kjer je mrgolelo morskih psov. Toda to ni bil zadnji primer, ko mi je te noči pomagal poročnik Edwards. Bil je pri meni, medtem ko sem iskal stotnika Louisa Bella, ki je imel nalogo, da me prepelje s svojim avtomobilom na Bataansko letališče.

Toda na obali ni bilo stotnika niti avtomobila. Namesto tega je letala po obali skupina mož, ki je kričala nekakšna povelja. Velik letalski napad, katerega so pred nekaj urami doživeli, jim je nalagal popolnoma druge dolžnosti, kot brigo za nekega neumnega polkovnika, kateremu so odpovedale poslušnost noge in ga niso nosile tako, kot bi ga morale.

Hodila sva okoli v svitu požara in prahu ter kričala ime stotnika Bella.

Nihče nama ni posvetil niti najmanjše pozornosti. Nismo imeli niti najmanjšega pojma o tem, da je stal stotnik nekje gori med vozili, ki so napolnjevala ceste tistega dne, ki je pomenil prvo razdobje splošnega umika na Bataanu.

Zdelo se nam je zelo smešno, da prihaja ves promet nam nasproti. Niti sanjalo se nam ni, da to pomeni splošen umik.

Potem se je mahoma ustavil pred nami neki vojaški tovorni avtomobil; izskočilo je nekaj častnikov, voz pa se je obrnil nazaj. Poročnik Edwards je stopil odločno v oblak prahu, ki se je dvigal okoli avtomobila in začel razgovor. Položil je obe roki vozaču na ramena — bil je navaden vojak, njegovo ime, se mi zdi, je bilo Packer — in mu začel govoriti!

Velik mož je bil, ta poročnik Edwards! Med vsemi ljudmi, katerim veliko dolgujem, stoji na prvem mestu za to, kar je v tistem usodnem trenotku storil za mene.

«Poslušaj prijatelji!» je rekel poročnik Edwards vozaču vojaškega voza. Ta mož tukaj je polkovnik Romulo. Gotovo veš, da je prijatelj generala MacArthurja, prijatelj predsednika Quezona, tisti prokleti junak, ki se upa odgovarjati Japoncem na vsa njihova nesramna besedičenjal Saj veš, govoril je kot «Glas svobode»! Wainwright hoče, da še danes zapusti Bataan, še nocoj. Poskrbi ti zanj. Zapelji ga na bataansko letališče!»

Vozač — zdaj sem gotov, da mu je bilo ime Packer — nas je gledal, kot da sva oba norca, ki sva ušla iz norišnice.

«Saj ne moremo priti do letališča!», je skoraj užaljen vzkliknil.

Edwardsovi roki sta še vedno počivali na njegovih ramenih. Pritisnil ga je in njegove besede so se glasile kot molitev. Dvigale so se nad oglušujoče grmenje bomb, ki so padale na Bataan, nad regljanje brze artilerije, ki se je vedno bolj bližalo.

«Kljub tema ga spravi tja! Tako se glasi povelje generala Mac Arthurja!»

V tem vozu, zaviti v oblake prahu, ki so jih dvigale kolone naproti vozečih avtomobilov, smo se podali na pot proti letališču. To je bilo zadnjič, ko sem videl Edwardsa, ki je stal na sredi ceste, po kateri so škripali avtomobili; obračal se je, da bi krenil — sam ne vem kam.

Čim globlje smo prihajali v gozd, tem težje je postajalo za Packerja, da se je prebijal skozi strujo avtomobilov, ki je vozila nam naproti. Takšno zmedo najrazličnejših vozil nisem še nikdar prej videl. Iz gozdov so se zlivali na cesto tovorni avtomobili, polni vojakov, tako stlačeni, da nihče izmed nj'h ni mogel zdrsniti na tla, četudi se jim je iz njihovih zmučenih obrazov videla vsa utrujenost nepresnanih noči. Njih obrazi so bili pokriti s prahom. Izgledali so kakor delavci, ki nakladajo apno ali cement; v obraz so bili beli, na katerem je odseval rdeči žar požara, ki je divjal po gozdu.

Med njimi so vozili tudi vozovi, polni bolničark. Nisem mogel prenesti pogleda nanje. Vedel sem, kaj ti obrazi izražajo, videl sem jih v podzemni bolnišnici na Corregidorju in v poljskih bolnišnicah na Bataanskem bojišču. To ni bil strah. Nikdar nisem videl bolničarke, ki bi se bala. Bilo je nekaj strašnejšega kot strah, bila je neizbežnost tega, kar je moralo priti.

Vedele so, da se za njimi vali povodenj rumenih smejočih se živali. Vedele so, kaj to pomeni. Videle so, kaj lahko štori zaslepljenost in sovraštvo, videle so, kako so bombardirali bolnišnice, kako so japonske bombe trgale umirajoča telesa vojakov. Slišale so zgodbe o doživetjih drugih žena...

Bežale so k obali, kjer so ali pa tudi niso čakali čolni, da bi jih prepeljali na Corregidor. Toda tudi tam ni bilo nobenega prostora, ki bi jim nudil zaščito pred neizbežno usodo...

Nikdar ne bom pozabil izrazov teh deklet. Nikdar ne bom nehal obsojati, da so ameriška dekleta v službi ameriške zvezdnate zastave morale doživeti to noč na Bataanu, zadnjo noč na Bataanu...

(Nadaljevanje prihodnjič)